

VITKAY KATALIN

Miska

Igaz lehet, sajnos már én is észreveszem magamon, hogy jobban emlékszem a közel negyven évvel korábbi eseményekre, mint a tíz perccel ezelőttiekre.

Amikor a Nagy Budapest Törzsasztal tagjai elhatározták, hogy a sajnos megszűnt Budapest folyóirat különszámában *Ráday Mihály* emlékére megpróbálják felidézni gazdag életútját, munkásságát, tudtam, nem utasíthatom vissza a felkérést.

Gondolataim visszarepítettek az 1983-as esztendő májusába. Akkor alakult meg hivatalosan a Budapesti Városvédő Egyesület, Városszépítő néven. Mihály, ahol és amikor csak tudta, elmesélte, mi volt ennek az oka. Aki nem ismeri a sztorit, nézzen utána az interneten!

Abban az időben az is nagy áttörésnek számított, hogy egy civil szervezet létrejöhetett. Persze azért akkora önállóságot nem kapott, hogy maga döntse el, ki képviselje a szervezetet. Így történt, hogy *Ráday Mihály*, az akkor már nagyon ismert és kedvelt televíziós műsorvezető, az ötletadó kénytelen volt beletörődni, hogy az egyesület elnöke *Stadinger István*, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese legyen, ő maga pedig csupán a kilenctagú elnökségben kapott helyett. A történelmi hűséghez hozzátartozik, hogy nem akárcik voltak azok a tagok sem. Világos volt mindenki számára, hogy *Stadinger István* nem önként jelentkezett erre a posztra, de ha már vállalnia kellett, úgy legalább néhány megbízható embert felkért segítségül.

Néhány városházi ember között ott volt például *Czétényi Piroška*, a műemléki osztály vezetője, aki a nagynevű *Dercsényi Dezső* által megálmodott

műemlékvédelem élharcosa volt. Vagy *Radó Dezső*, a FŐKERT igazgatója, aki nemcsak a *Stadinger István* által vezetett egyik közművállalat főnöke, hanem ifjúkori barátja is volt. *Radó Dezső*ről ma már környezetvédelmi tervet neveztek el a Városházán. A közgazdász és kertészmérnök, a Kertészeti Egyetem oktatója, a fák, a zöld környezet védelmezője az egyesület alelnöke lett. Együtt ülésezünk *Vadász György* építésszel, *Boldizsár Iván* íróval, *Dalmy Tibor* hidással és még hosszan sorolhatnám az egyesület vezetőségének kiválóságait.

Én, mint a FŐKERT munkatársa úgy kerültem ebbe a fantasztikus társaságba, hogy *Radó Dezső* főnököm, atyai jó barátom megkérdezte: akarok-e *Ráday Mihály*l dolgozni. Milyen kérdés ez – gondoltam. Hát persze, hogy akarok!

Ha már lecsúsztam a hatvanas évek végén egy tanzániai útról, ahová *Jócsik Lajos* bioszféra-kutató révén talán mehettem volna, ha *Lajos bácsi* betegsége ezt meg nem hiúsítja, legalább Budapest épített örökségének védelme érdekében tehessen valamit. Így történt, hogy 1983 és 2008 között képviselhettem a szervezetet ügyvezető titkárként.

Engem elvarázsolta az a harcosság, ahogyan *Ráday Mihály* beszélt hozzánk városvédő műsoraiban. Először is a hangja. Kellemes, mély orgánus, senkiéivel össze nem téveszthető. Nem lehetett rá nem odafigyelni. Főként azért nem, mert mindig ott volt a hangjában a méltatlankodás, ha hanyagságot, szakszerűtlenséget mutatott be, de az elismerés is, ha valamit megmentettek egyes közösségek, vagy akár azok, akiknek amúgy is ez volt a feladata.

Mihály nagyon népszerű volt az egész országban. Özönlöttek hozzá a levelek, kérések. A hivatalok kezdtek félni, nehogy bekerüljenek, az Unokáink sem fogják látni... valamelyik adásába. Lehet, sőt biztos, hogy a főváros egyes vezetői tartottak *Mihály*tól, de őszintén hiszem, hogy *Stadinger István* nem tartozott ezek közé. Soha nem hallottam olyan kedvesen kiejteni a *Miska* nevet, mint ahogy

azt *Stadinger* tette a különböző tanácskozásokon. A döntő szó egyébként a legtöbb esetben *Mihály*é volt, már akkor is.

Mindezt azért írom le, mert később nem lesznek sokan, akik ezekre az évekre emlékezni fognak. Illetve mégis. A mi nap együtt voltam *Szöllősi Ferivel* a Város- és Faluvédők közgyűlésén. *Feri*, az *Esti Hírlap* újságírója *Mihály*lal együtt harcolt azért, hogy a Budapesti Városvédő Egyesület megalakuljon. És persze *Del Medico Imre*, a híres sajtólevelező, *Wlassics Zoltán* vállalkozó, *Buzna Margit* építész, *Buza Péter* újságíró, *Baliga Kornél* építőművész, *Bartos Mihály* helytörténész és még sokan mások, akik komoly szerepet vállaltak a szervezet korai életében. *Szöllősi Feri* néhány évvel ezelőtt szó nélkül átvette tőlem a Város- és Faluvédő Alapítvány kuratóriumának vezetését, és most, hogy *Mihály* elment, *Feri* azt is vállalta, hogy a szövetség munkáját is erősíteni fogja. Erre azért is nagy szükség van, mert tudom, hogy egy erős civil kontroll sokat javíthat egy közösség, település és az egész ország fejlődésében, az emberek közérzetében.

Az egyesület kezdetben a Városháza első emeletén kapott helyet, az akkori tanácselnök szobáinak szomszédságában. Két évvel később már lazult az ellenőrzésünk, és átköltözhattünk a *Bástya utca* – *Kecskeméti utca* saroképületébe.

Szépen berendeztük a földszintet, részben adakozásból, önerőből. Ez sem tartott sokáig, bár még itt ünnepeltük *Mihály* 50. születésnapját 1992-ben, de az egylet 10. évfordulóját már a *Terézvárosban*, az *Eötvös utca* 10-ben.

Azóta az *Eötvös* 10. helyén egy új épület van, a *Bástya utca* 35. pedig bedeszkázva, elhanyagolva. Mennyi energia, munka volt a költözködésben, jószereivel csak azok tudják, akik már nem mondhatják el. 2006-ban egy újabb költözés következett. Hosszas huzavona után a *Kossuth Lajos utca* 14-ben kaptunk bérleti lehetőséget. *Baliga Kornél* barátom, az egyesület alelnöke és ügyvéd barátja segített abban, hogy elfogadható árat

tudjunk kialakulni a Terézváros akkori polgármesterétől meg az önkormányzat jogászától, aki mellénk állt. És innen is menni kellett. De ekkor én már egy ideje főként nyugdíjas „nagy” voltam. 2021-ben, most ősszel, a közeljövőben ismét költözik a szervezet.

Mihályt ezt már nem élhette meg, pedig nagyon várta. A Szövetség rész tulajdonában lévő Böszörményi úti irodaházat is lebontják, ahol alberletben működik a budapesti egyesület. Helyette azonban a helyi önkormányzat biztosít a közelben új irodát. Mihályt gyakran hívott telefonon, hogy csináljak már valamit, de sajnos nekem már nem volt az utóbbi években jogosítványom ahhoz, hogy harcba szálljak. Az egyesület fotó- és könyvtárlománya egyszerűen nem fér el az új helyen. A fotók nagy részét szerencsére már digitalizálta az egyesület. A nyolcvanas évek elejétől fotós csoportunk tagjai, Mihályt hívó szavára még időben elkezdték fényképezni Budapest belső kerületeinek házait, amikor még szívesen beengedték a házakba a városvédőket. Ezekből születtek a remek kiadványok szövegei, mivel a házak történetét is leírták fotóstársaink. Az Adalékok sorozat könyveit ma már nehéz megszerezni. Digitalizálásuk nagyon is indokolt volna.

Amikor híradást hallok a mai budapesti sétákról, biztos vagyok abban, hogy városvédő utódainknak jó szolgálatot tettek a Mihály és a *Szentpétery Tibor* bácsi vezette fotóscsapat adatgyűjtései.

Szentpétery Tibor nevét emlegetve eszembe jut, hogy Mihály mennyire irtózott a kórházi látogatásoktól. Mégis kivételt tett, amikor megtudta, hogy Szentpétery Tibort kell meglátogatnunk. Azonnal kocsiba vágta magát és a vizitünk után kiderült, hogy Tibor bácsi Mihálynak is köszönhetően vállalta az életmentő műtétet. Azután még sok-sok fotókiállítással ajándékozott meg bennünket.

Tudni kell, hogy Mihálynak aktív tévés időszakában számtalan feladata volt az Unokáink sem fogják látni... szerkesztésén kívül. Sokat utazott vidékre, a határon túl is, ráadásul egyre több város- és faluvédő egyesület alakult az országban. Ezért indokolt volt ezek szövetségének

megalakítása, melynek haláláig elnöke volt. Vagyis kevés idő maradt, hogy a budapesti együletben sokat időzzön. Ha szükség volt rá, akkor jött. Mindig szoltam, hogy el ne felejtse az időpontokat.

Mihálynak nem kellett készülni egy ülésre, értekezletre, egy kiállítás megnyitására. Megkérdezte miről lesz szó, és már működött is a dolog. Nemcsak a hangja, a tudása, de a memóriája is remek volt. A legegyszerűbb képzőművészeti kiállítás megnyitó beszédéből is városvédő beszéd kerekedett. Talán rajta kívül a városvédők csapatából *Saly Noémi* képes még a hallgatóságot ennyire magával vinni.

Mihályt imádoztam piacra járni. Az Eötvös 10-zel szemben a Hunyadi csarnok kedvenc helye volt. Ilyenkor átkísértem, mert hallgatóság nélkül nem érezte jól magát. Sokszor persze felesleges is volt, mert mindenki ismerte, kedvelte és úgyis azonnal volt közönsége. Sőt az utcán még sokáig ácsorogtunk. Csoda, hogy nem állt le a közlekedés. Ahol Mihály megjelent, ott biztosan nyomot hagyott az emberekben.

Visszaemlékezésemet lassan be kell fejeznie, mert másnak is illik helyet adni, de egy nagyon is személyes emlékemet elmondanám.

Én egy rákoshegyi születésű lány (ma már öreglány) vagyok. Gyerekkorom óta szerettem volna Bartók Bélának nagyobb hírverést csinálni, hiszen ebben a városrészben élt és alkotott a világhírű zeneszerző 1911 és 1920 között. A kerületben élő városvédő barátaim felkerestek az egyesületben, hogy tegyünk valamit, mert a Hunyadi utca 50-ből, – ahol élt és alkotott Bartók Béla – nem a zeneszerző emlékét őrző hely lesz ezután. Éppen ez időben készültünk Bartók Béla születése 125. évfordulójának megünneplésére. Azonnal levelet írtam a polgármesternek. Soha ilyen gyors választ még nem kaptam hivataltól, mint akkor. *Hoffmann Attila* meghívott egy beszélgetésre, és hamarosan megalakult a Rákoshegyi Bartók Zeneház közalapítvány kuratóriuma, ahol természetesen vállaltam feladatot.

A házat felújítottuk, működik. Csak később jöttem rá, hogy a polgármester a Fővárosi Önkormányzat Városképvédelmi Bizottságának is tagja volt, ahol Ráday Mihály volt az elnök.

